

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 152 L

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i politiloven
(erstatning for skader som skyldes
pålagt trening mv.)

Innhold

1	Proposisjonens hovedinnhold	5	3.3.1	Forslaget i høringsnotatet.....	11
			3.3.2	Høringsinstansenes syn	12
			3.3.3	Departementets vurdering	13
2	Bakgrunnen for lovforslaget	6	3.4	Fremsettelse av krav og utmåling av erstatning	15
2.1	Behovet for lovendringer	6	3.4.1	Forslaget i høringsnotatet.....	15
2.2	Høringen	6	3.4.2	Høringsinstansenes syn.....	15
			3.4.3	Departementets vurdering	16
3	Innføring av ny erstatningsordning for politiansatte som skades under pålagt trening	7	4	Språklig endring i politiloven	18
3.1	Gjeldende ordninger	7	5	Økonomiske og administrative konsekvenser	18
3.1.1	Folketrygdloven og yrkesskade-forsikringsloven.....	7	6	Merknader til bestemmelsene	18
3.1.2	Politiansattes yrkesskadedekning.....	8		Forslag til lov om endringer i politiloven (erstatning for skader som skyldes pålagt trening mv.)	21
3.2	Forankring og avgrensning av ny erstatningsordning	8			
3.2.1	Forslaget i høringsnotatet.....	8			
3.2.2	Høringsinstansenes syn	9			
3.2.3	Departementets vurdering	10			
3.3	Vilkår og omfang	11			

DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT

Prop. 152 L

(2020–2021)

Proposisjon til Stortinget (forslag til lovvedtak)

Endringer i politiloven (erstatning for skader som skyldes pålagt trening mv.)

*Tilråding fra Justis- og beredskapsdepartementet 9. april 2021,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Proposisjonens hovedinnhold

I denne proposisjonen foreslår Justis- og beredskapsdepartementet en ny bestemmelse i politiloven § 23 a som vil gi ansatte i politiet rett til full erstatning for skader som skyldes pålagt operativ trening. Den foreslåtte særordningen favner enhver som gjør arbeid eller utfører verv i politiets tjeneste, og sikrer en mer forutsigbar yrkesskadeordning som er bedre tilpasset utfordringene som følger av politiets hjelpeplikt og oppgaver som statens sivile maktapparat. Omfattende opplæring, øvelse og realistisk trening er nødvendig for å sette politiets personell i stand til å håndtere risikofylte redningsoppdrag og maktutøvelse i form av for eksempel pågripelse, ransaking, innbringelse og fremstilling.

Politifolk er i likhet med andre arbeidstakere yrkesskadedekket både under tjeneste og trening. Erstatningsordningen som foreslås skal derfor også være subsidiær i forhold til de ordinære yrkesskadereglene. Erfaringsmessig har det imidlertid i noen situasjoner vist seg vanskelig for politiansatte å oppfylle det alminnelige vilkåret om arbeidsulykke når skader skyldes pålagt operativ trening. I arbeidet med å finne en løsning er regulering i særlov valgt for å unngå utilsiktede konsekvenser av å endre de univer-

selle reglene i folketrygdloven og yrkesskade-forsikringsloven.

Etter lovforslaget kan den som gjør arbeid eller utfører verv i politiets tjeneste, herunder markører og instruktører, kreve erstatning av arbeidsgiver for skader som skyldes pålagt organisert trening og testing som inngår i sertifiserings- og vedlikeholdsprogram for innsatspersonell. Dermed omfattes all såkalt IP-trening, også når andre enn innsatspersonell trener på elementer som inngår i IP-treningen. Det vil typisk være tilfelle for politiansatte med begrenset politimyndighet, som arrestforvarere og grensekontrollører. Videre kan det kreves erstatning for skader som skyldes annen operativ trening, kurs og øvelser som ikke inngår i sertifiserings- og vedlikeholdsprogrammet for innsatspersonell, men som omfatter elementer av maktbruk og redningstjeneste. Endelig kan det kreves erstatning for skader som pådras under opptaksprøver til politiets spesialenheter. Den foreslåtte forskriftshjemmelen vil dekke eventuelle behov for nærmere avklaring av vilkårene for retten til å kreve erstatning etter bestemmelsen.

Skader som oppstår under oppvarming og under egentrening omfattes ikke, blant annet fordi slike saker vil reise vanskelige bevismessige problemstillinger. Lovforslaget avgrenser dessu-

ten mot fysiske og psykiske lidelser som har utviklet seg over tid, og derfor kan ha uklare og sammensatte årsaksforhold.

Av lovforslaget fremgår at erstatningen skal utmåles som om skaden var en yrkesskade etter yrkesskadeforsikringsloven. Ordningen skal administreres av Statens pensjonskasse. Nærmere regler om saksbehandlingen kan gis i forskrift.

I tillegg til forslaget om ny § 23 a, foreslår departementet språklige endringer i bestemmelsene i politiloven kapittel IV om politiets administrasjon og personale. Endringene innebærer at ordene «tilsatte», «tilsettes» og «tilsetting» erstattes med «ansatte», «ansettes» og «ansettelse». De foreslåtte endringene oppdaterer ordlyden i politiloven i tråd med terminologien i statsansatteloven av 2017.

2 Bakgrunnen for lovforslaget

2.1 Behovet for lovendringer

Politiet skal gjennom forebyggende, håndhevende og hjelpende virksomhet være et ledd i samfunnets samlede innsats for å fremme og befeste borgernes rettssikkerhet, trygghet og alminnelige velferd for øvrig, jf. politiloven § 1 andre ledd. Under politiets myndighetsutøvelse kan maktanvendelse være påkrevet. Politiet utøver makt ved for eksempel pågripelse, ransaking og beslag, innbringelse og fremstilling. For å håndtere slike situasjoner kreves opplæring, øvelse og trening.

Politiets ansatte er risikoutsatte under trening i politioperative disipliner, og treningen er både økt og intensivert de senere årene. Enkelte politi-ansatte har opplevd å få skader under trening som ikke er blitt godkjent som yrkesskade etter dagens regelverk. I 2018 ble en arbeidsgruppe med representanter fra Politiets Fellesforbund (PF) og Politidirektoratet (POD) nedsatt av Hovedarbeidsmiljøutvalget for politi- og lensmannsetaten (HAMU). I rapporten 18. september 2018 fremmet arbeidsgruppen forslag om nedsettelse av et offentlig utvalg med mandat til å utrede om dagens regelverk gir god nok dekning for politiansatte som blir skadet i tjenesten, med mål om eventuell lovendring. Forslaget ble i november 2018 oversendt fra POD til Justis- og beredskapsdepartementet for oppfølging.

2.2 Høringen

Den 23. juni 2020 sendte Justis- og beredskapsdepartementet på høring et forslag til ny bestemmelse i politiloven om politiansattes krav på erstat-

ning for skader oppstått under pålagt politioperativ trening. Høringen ble sendt til følgende instanser:

Departementene

Arbeids- og velferdsdirektoratet
 Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir)
 Datatilsynet
 Digitaliseringsdirektoratet
 Direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap
 Domstoladministrasjonen
 Forsvarsstaben
 Helsedirektoratet
 Kriminalomsorgsdirektoratet
 Kripos
 Likestillings- og diskrimineringsombudet
 Luftfartstilsynet
 Nasjonal kommunikasjonsmyndighet
 Nasjonal sikkerhetsmyndighet
 Politidirektoratet
 Politihøgskolen
 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)
 Regelrådet for næringslivet
 Regjeringsadvokaten
 Riksadvokaten
 Sametinget
 Sivil klareringsmyndighet
 Skattedirektoratet
 Spesialenheten for politisaker
 Statens sivilrettsforvaltning
 Statistisk sentralbyrå
 Statsadvokatembetene
 Stortingets kontrollutvalg for etterretnings-,
 overvåkings- og sikkerhetstjeneste
 (EOS- utvalget)
 Stortingets ombudsmann for forvaltningen
 (sivilombudsmannen)
 Sysselmannen på Svalbard
 Tolldirektoratet
 Utlendingsdirektoratet
 Utlendingsnemnda
 Vegdirektoratet
 Økokrim

Akademikerne
 Den Norske Advokatforening
 Den Norske Dommerforening
 Hovedorganisasjonen for universitets- og
 høyskoleutdannede (UNIO)
 Juristforbundet Statsadvokatene
 Kommunesektorens organisasjon
 Landsorganisasjonen i Norge (LO)
 Mediebedriftenes landsforening
 Norges idrettsforbund

Norges Politilederlag
 Norsk forening for kriminalreform (KROM)
 Norsk Journalistlag
 Norsk Presseforbund
 Norsk Redaktørforening
 Norsk tjenestemannslag (NTL)
 NTL Politiet
 Næringslivets Hovedorganisasjon (NHO)
 Parat
 Parat politiet
 Politiets Fellesforbund (PF)
 Politijuristene
 Stiftelsen for en Kritisk og Undersøkende Presse
 (SKUP)
 Yrkesorganisasjonenes Sentralforbund (YS)
 Det juridiske fakultet ved Universitetet i Bergen
 Det juridiske fakultet ved Universitetet i Oslo
 Det juridiske fakultet ved Universitetet i Tromsø
 Forsvarets forskningsinstitutt
 Forsvarets høyskole
 Institutt for forsvarsstudier
 Norges institusjon for menneskerettigheter
 (NIM)

Høringsfristen ble satt til 1. oktober 2020. Følgende høringsinstanser har uttalt seg om forslaget:

Politidirektoratet
 Nordland politidistrikt
 Trøndelag politidistrikt
 Møre og Romsdal politidistrikt
 Sør-Vest politidistrikt
 Oslo politidistrikt
 Sør-Øst politidistrikt
 Politiets utlendingsenhet
 Politiets sikkerhetstjeneste (PST)
 Hovedverneombudet for politi- og lensmanns-
 etaten
 Politiets Fellesforbund
 Kriminalomsorgsdirektoratet
 Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund
 Arbeids- og velferdsdirektoratet
 Statens Pensjonskasse
 Personskadeforbundet LTN
 Advokatforeningen
 Landsorganisasjonen (LO)

3 Innføring av ny erstatningsordning for politiansatte som skades under pålagt trening

3.1 Gjeldende ordninger

3.1.1 Folketrygdloven og yrkesskadeforsikringsloven

Det er to samvirkende ordninger på yrkesskadeområdet. Den ene er folketrygdlovens regler om yrkesskader, og den andre er yrkesskadeforsikringsloven som pålegger arbeidsgivere å forsikre sine ansatte. I tillegg har Hovedtariffavtalen i staten (HTA), regler om ytelser ved yrkesskade i § 24. Denne bestemmelsen sikrer arbeidstakerne erstatning på 15 G ved 100 prosent ervervsmessig uførhet som følge av yrkesskade. Har skadelidte bare tapt deler av sin ervervsevne, reduseres erstatningen tilsvarende. Der hvor HTAs bestemmelser gir bedre dekning enn yrkesskadeforsikringsloven, utbetales tillegget i henhold til HTA § 24 nr. 12.

Ytelser etter folketrygdloven håndteres av Arbeids- og velferdsetaten (NAV), mens erstatning etter yrkesskadeforsikringsloven håndteres av arbeidsgivers forsikringsselskap. Staten er selvassurandør, og krav fra statlige ansatte behandles av Statens pensjonskasse (SPK). Regelverkene sikrer skadelidte full erstatning ved yrkesskader og yrkessykdommer. De ordinære trygdeytelsene, med eventuelle tillegg av yrkesskadefordeler i folketrygden, vil vanligvis ligge i bunnen, mens yrkesskadeforsikringen i praksis er et supplement til ytelsene fra folketrygden. Der skaden eller sykdommen bare godkjennes som yrkesskade etter yrkesskadeforsikringsloven, ytes full erstatning. Godkjennes et tilfelle bare etter folketrygden, vil skadelidte kun få yrkesskadetrygdytelser – altså ikke full erstatning. Folketrygdens yrkesskadedekning går i stor grad ut på at andre ytelser etter folketrygdloven ytes på lempeligere vilkår.

Hovedregelen etter begge lover er at yrkesskadedekningen i utgangspunktet kun gjelder for skader som skyldes «arbeidsulykke». Hva som regnes som arbeidsulykke følger av folketrygdloven § 13-3 andre ledd, som fastslår at «[s]om arbeidsulykke regnes en plutselig eller uventet ytre hending som medlemmet har vært utsatt for i arbeidet. Som arbeidsulykke regnes også en konkret tidsbegrenset ytre hending som medfører en påkjenning eller belastning som er usedvanlig i forhold til det som er normalt i vedkommende arbeid.»

Folketrygdloven § 13-3 tredje ledd presiserer at belastningslidelser som over tid har utviklet seg i muskel-/skjelett-systemet, ikke regnes som yrkesskade. Det samme gjelder lidelser som har utviklet seg som følge av psykiske påkjenninger eller belastninger over tid. Kravet til arbeidsulykke innebærer imidlertid også i seg selv en avgrensning mot skader og sykdommer som utvikler seg over tid.

Arbeidsulykkesbegrepet i yrkesskade-forsikringsloven § 11 første ledd bokstav a skal forstås på samme måte som i folketrygdloven, jf. Ot.prp. nr. 44 (1988–89) side 89. Det nærmere innholdet i arbeidsulykkesbegrepet er fastlagt gjennom omfattende forvaltnings- og rettspraksis, herunder dommer fra Høyesterett, jf. blant annet Rt. 2005 side 1757, Rt. 2006 side 1642 («fotballspillerdommen») og Rt. 2009 side 1626 («musikklærerdommen»).

Om en skade skal anses oppstått som følge av en arbeidsulykke beror på en konkret vurdering. NAV og SPK behandler saker om yrkesskadedekning uavhengig av hverandre. Selv om vurderingstemaet «arbeidsulykke» er det samme, kan NAV og SPK komme til ulik konklusjon om samme skade. NAV sine avgjørelser binder ikke forsikringsselskaper, jf. Rt.1999 side 1473. Ved vurdering av vilkårene for erstatning (ansvargrunnlag, årsakssammenheng og økonomisk tap), foretar SPK en selvstendig vurdering.

3.1.2 Politiansattes yrkesskadedekning

Politiansatte er yrkesskadedekket som andre arbeidstakere, det vil si med et krav om «arbeidsulykke». Pålagt organisert trening i arbeidstiden vil i utgangspunktet være omfattet av yrkesskade-forsikringen. Også individuell trening i arbeidstiden kan være dekket av yrkesskade-forsikringen dersom arbeidsgiver har pålagt de ansatte denne treningen.

I relasjon til skader som oppstår under politiooperativ trening har problemstillingen typisk vært at skaden ikke anses oppstått som følge av en «plutselig eller uventet» hendelse, og heller ikke anses å være «usedvanlig» i forhold til den politiansattes arbeid. Den faller dermed utenfor arbeidsulykkesbegrepet. Flere avgjørelser fra Trygderetten knyttet til skader i forbindelse med politiansattes trening på fysisk maktutøvelse har stadfestet avslag på krav om yrkesskadedekning. Felles for avgjørelsene synes å være at Trygderetten ikke fant sannsynliggjort avvik fra det normale av slik karakter at arbeidstaker kunne sies å ha vært utsatt for en upåregnelig hending, eller at

belastningen var usedvanlig. I sakene hvor skade under øvelse har blitt godkjent som yrkesskade, har det vært momenter ut over det forventede for situasjonene, slik som overdreven maktbruk. På dette grunnlaget fikk en fengselsbetjent medhold i at skade pådratt som markør under trening i fysisk maktutøvelse var å anse som en arbeidsulykke etter folketrygdloven, jf. Eidsivating lagmannsretts dom 19. mars 2020 (LE 2019-98808). I dommen viste lagmannsretten til at Trygderettens avgjørelser knyttet til skader i forbindelse med trening på fysisk maktutøvelse innen politi og fengselsvesen ikke tidligere har vært prøvd for lagmannsretten eller Høyesterett, og at hovedinntrykket av nyere trygderettspraksis er at skader under øvelser i fysisk maktutøvelse sjelden blir ansett som arbeidsulykker.

Det største antallet personskader i politiet oppstår ved pågrepelse/ransaking og ved trening. Politidirektoratet har opplyst at tilbakemelding fra ansatte og uttalelser fra Trygderetten viser at avslag på krav om erstatning for yrkesskade-tytelser i hovedsak knytter seg til personskader som har oppstått ved operativ trening (arrestasjonsteknikk). Det er derfor også fra politiets side fremholdt at gjeldende yrkesskaderegler ikke er tilpasset de utfordringer som følger av politiets spesielle arbeidsoppgaver og treningsbehov.

3.2 Forankring og avgrensning av ny erstatningsordning

3.2.1 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet drøftet departementet om et utvidet yrkesskadevern for politiansatte burde forankres i særlovgivningen eller i den generelle yrkesskadelovgivningen, og kom til at ordningen burde forankres i en egen bestemmelse i politiloven. Departementet anså det ikke hensiktsmessig å foreslå endringer i folketrygdlovens arbeidsulykkesbegrep, og viste til at en slik endring ikke ville sikre full erstatning. Det ble heller ikke ansett hensiktsmessig å forankre særregler om utvidet dekning for politiansatte i folketrygdloven eller yrkesskade-forsikringsloven.

Den foreslåtte forankringen i politiloven ny § 23 a innebar en klar avgrensning av ordningen, både i relasjon til andre yrkesgrupper og i relasjon til personell som skades under andre omstendigheter enn under pålagt operativ trening. I høringsnotatet viste departementet til at denne tilnærmingen var valgt både fordi en bredere tilnærming ville reise langt flere problemstillinger og spørsmål om presedensvirkninger, og

fordi behovet for særskilt vern synes størst i sakene knyttet til politioperativ trening.

Høringsnotatet omtalte gjeldende særregler for militært personell i folketrygdloven § 13-8. Bakgrunnen for militæres særregler i folketrygden er historisk. Særregler på yrkesskadeområdet utover folketrygdloven følger primært av forsvarsloven. Departementet fant ikke grunnlag for å innta særregler for politiansatte som deltar i internasjonale operasjoner i lovforslaget, og viste til at politiet er dekket av særavtale om forsikringsordninger ved tjenestegjøring i internasjonale operasjoner (INTOPS) av 15. november 2017. Maksimumsutbetaling er 65 G, og avtalen ble ansett å gi rimelig dekning for politi som tjenestegjør i internasjonale operasjoner.

3.2.2 Høringsinstansenes syn

3.2.2.1 Innledning

Av høringsinstansene som har uttalt seg er det bare Advokatforeningen som går imot forslaget. Hensynet til konsistens i systemet taler etter Advokatforeningens syn mot å særbehandle én yrkesgruppe blant nødetatene. Det rettslige problemet knyttet til skader under øvelse angår dessuten flere yrkesgrupper enn nødetatenes personell, og forslaget reiser lovtekniske utfordringer som ikke er utredet.

Politidirektoratet har vist til at samtlige enheter i politi- og lensmannsetaten som har besvart høringen støtter forslaget. Det gjør også øvrige høringsinstanser, samtidig som det er kommet innspill til forbedring og supplering av den foreslåtte ordningen både fra politiet og fra høringsinstanser utenfor politiet. Kriminalomsorgsdirektoratet, Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund og LO påpeker at en ny ordning med særskilt vern mot skader som oppstår under pålagte øvelser og trening ikke bør avgrenses til politiansatte. Departementet kommer tilbake til høringsuttalelsene og problemstillingene under den nærmere omtalen av forslagets forankring og omfang.

3.2.2.2 Om forholdet til andre yrkesgrupper

Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV) er enig i at politiet har en særlig rolle i å opprettholde en fungerende rettsstat og ivareta borgernes rettsikkerhet, og viser til at få andre yrkesgrupper kan sammenlignes med dette. NAV støtter også forslaget om å forankre en særordning for politiansatte i særlov, fremfor å tilstrebe en endring i det generelle arbeidsulykkebegrepet. NAV ser

likevel at forslaget kan reise spørsmål om forskjellsbehandling av andre arbeidstakere i sammenlignbare situasjoner, herunder ansatte i Forsvaret som trener nærkamp utenfor felt og manøver, ansatte i kriminalomsorgen, syke- og vernepleiere innen omsorg, rus og psykiatri, og vektere. Dersom det er aktuelt med tilsvarende ordninger for andre yrkesgrupper bør det etter NAVs syn vurderes å ta ordningen inn i yrkesskadeforsikringsloven, eventuelt i tilhørende forskrift, for at dette skal bli mer oversiktlig.

Kriminalomsorgsdirektoratet (KDI) støtter forslagene til endringer i politiloven, men er ikke enig i at risikosituasjonene som beskrives i høringsnotatet er særegne for politiet. Kriminalomsorgens ansatte er også i situasjoner hvor det av og til må utøves makt for å opprettholde ro, orden og sikkerhet. De ansatte må være skikket til å utøve makten på en forsvarlig måte, og gjennomfører jevnlig øvelser i fysisk maktanvendelse og håndtering av kritiske situasjoner. KDI viser til at sak 2020-03-19 fra Eidsivating lagmannsrett, som ble nevnt i høringsnotatet, gjaldt nettopp en ansatt i kriminalomsorgen som ikke fikk dekket skader han pådro seg under obligatorisk trening på fysisk maktutøvelse;

«KDI mener derfor at det åpenbart er behov for likebehandling av politiansatte og kriminalomsorgsansatte på dette området. Vi er kjent med at saken for tiden er til vurdering i departementet. Dersom lovendringen blir vedtatt og iverksatt for politiansatte uten at kriminalomsorgens ansatte også gis den samme forutsigbare ordningen, vil det etableres et regelverk der to ansatte i justissektoren har ulike rettigheter ved like hendelser. Vi mener derfor at endringene ikke gjennomføres for politiansatte før en tilsvarende regelendring er gjennomført for kriminalomsorgens ansatte.»

Norsk Fengsels- og Friomsorgsforbund (NFF) vil uttrykkelig poengtere at det ikke er akseptabelt at det skal være ulike regelverk for politiansatte og ansatte i kriminalomsorgen. NFF støtter likevel høringsforslaget, men med de foreslåtte endringene fra *Landsorganisasjonen i Norge (LO)*, som mener de generelle yrkesskadebestemmelsene i folketrygdloven § 13-3 og yrkesskadeforsikringsloven § 11 bør utvides til å omfatte skader som oppstår under arbeidsgivers pålagte øvelser og trening. Etter LOs syn taler hensynene bak yrkesskadeforsikringslovgivningen for at slike skader bør dekkes som yrkesskade for flere kategorier enn politiansatte;

«Det fremstår ikke som rimelig og rettfærdig at den enkelte arbeidstaker skal bære tapet når det oppstår personskader under slike aktiviteter, kostnaden lar seg enkelt pulverisere gjennom yrkesskadeforsikring, og det er nærliggende at arbeidsgiver bærer kostnaden som en typisk driftsomkostning når aktiviteten utøves i arbeidsgivers interesse.»

Advokatforeningen støtter ikke forslaget om en særordning for politiansatte i politiloven. Hensynet til konsistens i systemet taler etter Advokatforeningens syn mot å særbehandle én yrkesgruppe blant nødetatene. Etter Advokatforeningens syn aktualiserer lovforslaget en helt generell problemstilling om rammene for yrkesskadebegrepet, som angår en rekke andre yrkesgrupper i like stor grad som politiet. Dersom intensjonen er å særbehandle politiets personell, ville det være mer naturlig å innta særbestemmelsene i nytt ledd i folketrygdloven § 13-3 og eventuelt i yrkesskadeforsikringsloven § 11.

3.2.2.3 Om andre dekningsområder

Politidirektoratet (POD) har vist til at samtlige enheter i politi- og lensmannsetaten som har besvart høringen støtter forslaget. Flere savner imidlertid et styrket vern for tilsvarende skade som oppstår i ordinær tjeneste. Det er etter PODs oppfatning liten tvil om at de fleste saker som får avslag som yrkesskade gjelder trening, men det er også eksempler på saker der skader under normal tjeneste ikke anses som arbeidsulykke. Det er derfor ønskelig at departementet ser nærmere på dette. Blant dem som har uttalt seg til POD om spørsmålet er *Hovedverneombudet for politi- og lensmannsetaten (Hovedverneombudet)*, *Trøndelag politidistrikt* og *Oslo politidistrikt*. Sistnevnte fremholder at lovforslaget innebærer en etterlengtet utvidelse av yrkesskadedekningen under politioperativ trening, men vil skape et ulogisk og uheldig skille mellom skader som oppstår under skarpe oppdrag og skader som oppstår under trening på disse. Mannskapene får dermed en videre yrkesskadedekning i treningssituasjoner enn når de utøver sin tjenesteplikt, siden skadetilfellene ikke nødvendigvis tilfredsstillende ulykkesbegrepet i folketrygdloven § 13-3.

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) har avgitt følgende uttalelse:

«Selv om arbeidsulykkebegrepet ikke direkte berøres i høringen mener PST at kravene som stilles for å kunne falle inn under definisjonen

av arbeidsulykke, er en del av utfordringsbildet knyttet til erstatning for skade som oppstår i arbeidstiden. Dette fordi oppdrag som ikke nødvendigvis kan defineres som «plutselig eller uventet» likevel har et stort skadepotensial som burde gi arbeidstaker rett til erstatning. Eksempler på dette er væpnede oppdrag eller utrykningskjøring. Dette er å anse som regelmessige, normale oppdrag for flere av PSTs ansatte. Denne type oppdrag har sannsynligvis et større skadepotensial enn den risikoen man utsettes for under trening.»

...

«I polititjeneste er slike oppgaver en del av den vanlige tjenesteutførelsen, og det er ikke gitt at skaden vil bli ansett 'usedvanlig i forhold til det som er normalt' i vedkommendes arbeid. PST mener at arbeidstakernes rett til skadeserstatning i reelle risikofylte oppdrag ikke bør ha en strengere norm enn under trening. Den nye paragrafen i politiloven bør derfor også gjelde for skader som oppstår under reelle tjenestehandlinger som ikke dekkes av folketrygdlovens system for yrkesskade.»

POD og *Politiets Fellesforbund (PF)* har også tatt opp yrkesskadedekningen for politipersonell i internasjonal tjeneste, som etter deres syn bør sikres samme vilkår som forsvarspersonell har etter forsvarsloven § 55. *POD* viser til at politipersonellet som deltar i internasjonale operasjoner i prinsippet er beordret til denne tjenesten på samme måte som Forsvarets personell, selv om det er etter frivillig søknad. De oppdrag politiet stiller med personell til er besluttet av regjering og Storting på samme måte som Forsvarets oppdrag. *PF* mener departementet feilaktig synes å legge til grunn at politiet har ordnede arbeidsforhold og klare skiller mellom arbeidstid og fritid i internasjonale operasjoner. *PF* imøteser et etterfølgende arbeid for å sidestille politipersonellets internasjonale innsats med forsvarspersonellets internasjonale innsats hva gjelder yrkesskadedekning, og stiller seg til disposisjon for videre samarbeid. Også *Hovedverneombudet* mener de som gjør tjeneste i internasjonale operasjoner har reelt behov for økt trygghet, men har forståelse for at dette ikke nødvendigvis blir løst med endringer i politiloven.

3.2.3 Departementets vurdering

3.2.3.1 Om andre yrkesgrupper

Behovet for å styrke yrkesskadevernet for politifolk som skades under operativ trening har vært under-

søkt og vurdert på flere hold de senere årene, og er etter departementets syn tilstrekkelig utredet til at det bør fremmes et lovforslag som løser et problem som er spesielt uttalt for politietaten. Samtidig anerkjenner departementet synspunktene som er fremmet i Kriminalomsorgsdirektoratets høringsuttalelse. I svar 5. desember 2019 på skriftlig spørsmål nr. 405 fra stortingsrepresentant Maria Aasen-Svensrud, viste daværende justis- og innvandringsminister Jøran Kallmyr til at han var kjent med at ansatte i kriminalomsorgen har liknende erfaring som politiet mht. ikke å få anerkjent skader de mener er oppstått under trening som yrkesskade, og til at det vil foretas en vurdering av om det også innenfor kriminalomsorgen er behov for klargjøringer eller regelendringer. Slike vurderinger pågår i departementet.

LO og Advokatforeningen har påpekt at forslaget om en egen ordning for politiansatte i særlov-givningen synes å innebære urimelig forskjellsbehandling av andre yrkesgrupper som må trene på realistiske og risikable scenarier som eksempelvis nærkamp, evakuering og frigjøring. Mer rettfærdige endringer i de generelle yrkesskadebestemmelsene i folketrygdloven og yrkesskade-forsikringsloven burde derfor vært tilstrebet. Justis- og beredskapsdepartementet har forståelse for disse synspunktene, men bemerker at en slik tilnærming ville nødvendiggjort en langt mer tidkrevende, og til dels uforholdsmessig omfattende utredningsprosess med tanke på de særlige utfordringer politiets ansatte opplever under gjeldende yrkesskaderegler. Departementet viser videre til at yrkesskade-forsikringsloven er en generell lov uten særordninger for ulike yrkesgrupper. Departementet mener dette har en selvstendig verdi, og at særordninger langt på vei bør søkes regulert i særlov-givningen. Derfor opprettholdes også forslaget om å forankre løsningen for politiansatte i politiloven.

3.2.3.2 Om andre dekningsområder

Flere av høringsinstansene som representerer politiet eller politiansatte har tatt til orde for at lovforslaget bør utvides til å omfatte skader som oppstår under reelle tjenesteoppdrag. Departementet har forståelse for at etaten ønsker en bredere tilnærming, men som PST også er inne på i sin uttalelse, vil en utvidelse i slik retning kreve en bredere gjennomgang av forholdet til yrkesskade-lovgivningens generelle arbeidsulykkebegrep. Erfaring har vist det særlig vanskelig å få gjennomslag for at skader som oppstår under trening utgjør en arbeidsulykke, og hensikten med forslaget som ble sendt på høring var å finne en prak-

tiskabel løsning på dette konkrete problemet. Av samme grunn går departementet ikke nærmere inn på yrkesskadedekningen for politiansatte som skades under internasjonale operasjoner i oppfølgingen av lovforslaget som var på høring.

3.3 Villkår og omfang

3.3.1 Forslaget i høringsnotatet

I høringsnotatet foreslo departementet en ny bestemmelse om at politiansatte skal ha krav på erstatning for skader som skyldes «pålagt politioperativ trening» og som ikke dekkes etter yrkesskade-forsikringsloven § 11. Bestemmelsen presiserte at lidelser som nevnt i folketrygdloven § 13-3 tredje ledd ikke dekkes. Departementet viste til at dette er fysiske og psykiske lidelser som er alminnelig utbredte, kan skyldes påvirkninger og belastninger utenom arbeidsmiljøet, og ofte har uklare og sammensatte årsaksforhold.

Begrepet «politiansatt» ble definert som «enhver som gjør arbeid eller utfører verv i politiets tjeneste», jf. forslaget til tredje ledd og definisjonen av «arbeidstaker» i yrkesskade-forsikringsloven § 2. Departementet understreket at definisjonen også vil omfatte politistudenter som deltar i pålagt politioperativ trening når de er i praksis.

Departementet viste videre til at den foreslåtte ordningen er ment å omfatte trening på utfordrende politioppgaver som typisk innebærer maktbruk og redningstjeneste, slik at treningens konkrete, risikopregede karakter vil være avgjørende. Av høringsnotatet fremgikk følgende beskrivelse av ordningens tiltenkte omfang:

«Innsatspersonell vil være pålagt operativ trening i henhold til sertifiserings- og vedlikeholdsprogram, men ordningen vil også kunne omfatte polititjenestepersoner og andre ansatte i politiet som pålegges operativ trening fordi de har begrenset politimyndighet. Øvelser og kurs faller inn under trening. Skaden som oppstår må ha sammenheng med de spesielle politioppgavene det trenes på. Et overtråkk under en løpetur eller vondt i ryggen etter en runde med knebøy, vil falle utenfor den foreslåtte ordningen. Slik trening har ingen spesiell sammenheng med politiets operative oppgaver. Det vil være annerledes hvis øvelsen er å evakuere personer og man pådrar seg en ryggskade mens man bærer en markør. Skader under kurs i arrestasjonsteknikk er et annet eksempel på hva som er omfattet. Det er ikke grunn til å skille mellom de som utfører øvelsen og de som blir brukt som markør

rer. Også instruktører og andre som medvirker i denne typen trening vil kunne omfattes. Kravet til årsakssammenheng som ligger i at skaden må 'skyldes' politioperativ trening skal forstås på samme måte som årsakskravet i yrkesskade-forsikringsloven § 11 første ledd bokstav c, det vil si som en henvisning til alminnelige erstatningsrettslige årsaksregler.»

Departementet la til grunn at praktiske behov for mer detaljerte beskrivelser av hvilke typer trening som omfattes, og hva som regnes som «pålagt» trening kan ivaretas gjennom forskrift, jf. forslaget til forskriftshjemmel i § 23 a tredje ledd.

3.3.2 Høringsinstansenes syn

3.3.2.1 Om vilkåret «politiansatt»

Politiets Fellesforbund (PF) mener begrensningen til politiansatte gir for snever dekning. Erstatningsordningen bør også omfatte politistudenter som skades under studiets obligatoriske operative trening. Læreplanen for Politihøgskolen (PHS) omfatter praktiske øvelser i et bredt spekter av politioperative oppgaver, og gir grunnlag for godkjent IP-status når studentene uteksamineres etter tre år. Studentene regnes imidlertid ikke som arbeidstakere under denne opplæringen.

Særordningen må etter PFs syn også omfatte skader som påføres under opptaksprøver til for eksempel utrykningsenheten, livvaktavsnittet og beredskapstroppen. Erfaring viser at flere medlemmer pådrar seg skader i slike situasjoner, og at det har vært vanskelig å få dem godkjent som yrkesskade. Det antas ikke å være et krav at søker skal være ansatt i politiet når testene gjennomføres, selv om de fleste vil være det. Lovforslaget bør dekke alle som gjennomfører slike prøver.

Også *Hovedverneombudet for politi- og lensmannsetaten (Hovedverneombudet)* og *Personskadeforbundet LTN* mener den nye bestemmelsen bør gjelde all politioperativ trening i hele studietiden på PHS. Hovedverneombudet fremholder at også arbeidstakere som er instruktører og/eller markører for politiskolestudentenes trening må omfattes, uavhengig av om treningen gjennomføres første, andre eller tredje studieår. Det fremstår dessuten som uklart om definisjonen av politiansatt er ment å omfatte andre aktører som bistår eller samarbeider med politiet i oppdrag, eller på øvelser, trening mv. Fortolkningen bør avstemmes med arbeidsmiljølovens krav om samordningsansvar når flere opererer sammen på en arbeidsplass, og tydeliggjøres i lov eller forskrift.

Politidirektoratet (POD) savner også presisering av om endringen gjelder PHS-studenter i alle studieår, samt av om andre lands politiansatte som deltar i øvelser i Norge kan anses å gjøre arbeid for politiet. Utenlandske ressursers deltakelse må etter PODs syn anses som pålagt, og ressursene vil inngå i og likestilles med norsk politi og ha norsk politimyndighet. POD antar at det er behov for en grenseoppgang og klargjørende avgrensning av det personlemmessige virkeområdet i bestemmelsens ordlyd, blant annet i lys av politiets erstatningsrettslige arbeidsgiveransvar og øvrig vern og rettigheter som kan ivareta øvrige deltakere som blir påført skade som kan tilskrives politiets handlinger.

3.3.2.2 Om vilkåret «pålagt politioperativ trening»

POD har oppsummert følgende:

«Flere enheter mener at 'politioperativ trening' må defineres nærmere i lovteksten, eller i form av en utfyllende forskrift, slik at dette anvendelsesområdet ikke tolkes for snevert. Det er også vesentlig med en presisering av hva som menes med 'pålagt'. Flere enheter kommenterer kravene som stilles til fysisk nivå og kapasitet. Dette krever annen trening for å kunne tilfredsstille ytelseskrav stilt av arbeidsgiver. Skader under den type (egen)trening bør også dekkes av ordningen. I tillegg bør testing og opptaksprøver omfattes av ordningen.

Det anbefales derfor å endre ordlyden i forslaget til § 23 a fra 'politioperativ trening' til «trening, øvelser og kurs» som brukes i høringsnotatet, slik at ordlyden i lovbestemmelsen i større grad tilkjenner og omfatter det saklige virkeområdet som bestemmelsen oppfattes å være tiltenkt å dekke.»

Oslo politidistrikt fremholder at «pålagt politioperativ trening» må defineres så pass vidt at trening på frivakt inkluderes for spesialenheter som er på kontinuerlig oppdrag, og dermed på jobb, over flere døgn. Dette gjelder for eksempel Den kongelige politieskorte (DKP), Utrykningsenheten (UEH) og Beredskapstroppen. Enhetene forventes å holde seg i form løpende, og må ofte trene utenfor politiets eiendom. Oslo politidistrikt viser til at arbeidsstedet i disse tilfellene antas å være forflyttet, jf. HR-2014-997-A (Rt. 2014 side 513).

Sør-Øst politidistrikt påpeker at pålagt IP-trening bare gir en rettledning og metode som senere må bearbeides og finpusses gjennom egentrening. Derfor må også egentrening basert

på det som læres på IP-treningene omfattes av begrepet «pålagt trening».

Politiets sikkerhetstjeneste (PST) mener i utgangspunktet at erstatningsordningen må omfatte skader som oppstår under alle typer pålagt trening. Det bør gis retningslinjer for hva arbeidsgiver kan pålegge ut fra de varierende behovene for fysisk trening i de ulike stillingene. Det bør særlig vurderes å sikre erstatning for skader som oppstår ifm. trening for personell som må bestå fysiske tester for å beholde operativ status, og som pålegges fysisk grunn trening i arbeidstiden, typisk personell med IP1- og IP2-status. For disse stilles det ekstraordinære krav til god fysisk form, og arbeidet gir forhøyet risiko for den enkelte. I sammenheng med dette ser PST også behov for en ordning som sikrer at belastningsskader kan anerkjennes som yrkesskade i enkelte tilfeller.

PF understreker at forståelsen av kravet til at treningen skal være pålagt av arbeidsgiver ikke må være for rigid. *PF* forutsetter at ordningen vil omfatte både innsatspersonell og andre politiansatte som skades under pålagt operativ trening i henhold til sertifiserings- og vedlikeholdsprogram og annen type operativ trening for å ivareta egen og andres sikkerhet. *PF* påpeker også at de særlige fysiske kravene til innsatspersonell innebærer at deres fysiske trening vil kunne gi vesentlig høyere skaderisiko enn «ordinær» fysisk trening. *PF* ber departementet presisere at slik trening skal kunne omfattes av den utvidede erstatningsordningen. *PF* påpeker videre at risikoen for belastningsskader trolig er høyere for innsatspersonell i politiet enn for befolkningen generelt. Det kan tale for å gi politiansatte erstatningsrettslig vern for slike skader, selv om det er lang tradisjon for å holde slike skader utenfor yrkesskadedekningen. Ettersom det ville medføre en nokså vesentlig utvidelse av det erstatningsrettslige vernet, ber *PF* om at departementet vurderer om spørsmålet bør utredes på et senere tidspunkt.

Statens pensjonskasse (SPK) fremholder at særlig skader oppstått under egentrening vil reise bevismessige problemstillinger. Innholdet i formuleringen «politioperativ trening» bør derfor søkes definert så presist det lar seg gjøre. *SPK* foreslår å stille krav til at den politioperative treningen skjer i organiserte former og under ledelse av en instruktør. Skader som oppstår under oppvarming til den pålagte politioperative treningen bør ikke omfattes. *SPK* understreker at deres forslag må ses i sammenheng med høringsnotatets formålsbetraktninger. Da bestemmelsen synes ment å fange opp skader som ikke

skyldes en tradisjonell «yrkesskade», er det etter *SPK*'s syn uheldig om ordlyden gir opphav til konflikt og forlenget saksbehandlingstid.

3.3.3 Departementets vurdering

3.3.3.1 Personkretsen som omfattes

Som det fremgikk av høringsnotatet, er den foreslåtte særordningen ment å omfatte enhver som gjør arbeid eller utfører verv i politiets tjeneste, i samsvar med definisjonen av «arbeidstaker» i yrkesskadedeforsikringsloven § 2. I proposisjonens utkast til § 23 a brukes denne definisjonen i stedet for «politiansatte» som ble foreslått i høringsnotatet. Dette innebærer ingen realitetsendring, men er gjort for å unngå bruk av uttrykket «ansatt» med ulikt meningsinnhold i ulike bestemmelser i loven. Det stilles ikke krav til formell ansettelse for å omfattes av erstatningsordningen i utkastet til § 23 a. Også personer som utfører enkeltstående oppdrag, typisk som markør for politiansattes trening, vil omfattes. For enkelhets skyld brukes likevel uttrykket «politiansatte» som betegnelse på personkretsen som omfattes i fremstillingen i proposisjonen.

Departementet bemerker at politistudenter omfattes av yrkesskadedekningen etter folketrygdloven slik som andre studenter. Som studenter er de ikke en del av politietaten, og er i likhet med andre studenter kun dekket av yrkesskadedeforsikringsloven når de er i praksis og regnes som arbeidstakere. Departementet presiserer at studenter som er i praksis i politiet eller deltar i politiets trening som markører vil omfattes av den foreslåtte erstatningsordningen uavhengig av hvor de er i studieforløpet. Arbeidet med en særordning for skader som oppstår i forbindelse med politioperativ trening har imidlertid ikke hatt til hensikt å bedre den generelle yrkesskadedekningen for politistudenter, selv om studieplanen pålegger dem den samme operative treningen som ansatte i politiet. Departementet opprettholder derfor avgrensningen som følger av utkastet til § 23 a. Høringsuttalelsene har samtidig tydeliggjort et behov for ytterligere avklaring av enkelte problemstillinger knyttet til personkretsen, særlig med tanke på personell fra andre deltakende aktører eller fra andre land i gjennomføring og utførelse av øvelser. Departementet viser til at den foreslåtte forskriftshjemmelen i § 23 a femte ledd vil dekke eventuelle behov for utfyllende regler om hvem som skal regnes for å gjøre arbeid eller utføre verv i politiets tjeneste.

3.3.3.2 Trening som omfattes

I lovforslaget i høringsnotatet var «politioperativ trening» brukt som fellesbetegnelse på aktiviteter som omfattes. Begrepet var ment å tydeliggjøre skillet mellom fysisk krevende trening generelt – som ikke var omfattet av forslaget – og trening på oppgavene som følger av politiets ordenstjeneste, maktmonopol og hjelpeplikt i farlige situasjoner spesielt. Høringen viser imidlertid et behov for å bearbeide ordlyden i lovforslaget.

Etter departementets vurdering tilsier intensjonen bak forslaget om en særordning for politi-ansatte at all organisert trening som inngår i sertifiserings- og vedlikeholdsprogrammet for innsatspersonell omfattes av den utvidede erstatningsordningen. Dette fremgår nå klart av utkastet til § 23 a første ledd bokstav a.

Politiets innsatspersonell (IP) er inndelt i fire kategorier basert på kompetanse, og underlagt differensierte årlige sertifiserings- og vedlikeholdsprogram. For kategori 1 (Beredskapstroppen) og kategori 2 (livvaktstjenesten) utarbeides det lokale program tilpasset disse enhetenes spesielle oppgaver og utfordringer. For kategori 3 (utrykningsenhetene) og kategori 4 (andre tjenestepersoner med våpengodkjenning) utarbeider PHS årlige sertifiserings- og vedlikeholdsprogram som godkjennes av POD. Sertifiserings- og vedlikeholdsprogrammene for IP er særskilt rettet mot de politioperative disiplinene. Departementet legger vekt på at ordningen må være praktikabel, og anser det verken praktisk eller hensiktsmessig å forsøke å skille mellom mer og mindre «operative» elementer av IP-treningen i lovforslaget, selv om det kan innebære at ordningen utvides noe i forhold til forslaget som var på høring. Ved å inkludere all trening og testing som inngår i sertifiserings- og vedlikeholdsprogrammene, vil bestemmelsen også hensynta at treningen er vesentlig mer omfattende, og de fysiske kravene langt tøffere, for IP1 og IP2 enn for IP3 og særlig for IP4. Det bør imidlertid klargjøres i forskrift at skader som pådras under oppvarming til trening eller testing, faller utenfor den foreslåtte særordningen. Det bør dessuten klargjøres at fysisk grunn trening ikke omfattes, selv om god fysisk grunnform er en forutsetning for å kunne gjennomføre IP-trening og for å bestå fysiske tester som kreves for å opprettholde operativ status.

Utkastet til § 23 a første ledd bokstav a dekker også annet relevant politipersonell enn IP som pålegges operativ trening på elementer som inngår i et IP-program, for eksempel som vilkår for tildeling av begrenset politimyndighet. Behovet

for å favne annen relevant operativ trening enn den som følger av sertifiserings- og vedlikeholdsprogrammene for IP dekkes gjennom utkastet til § 23 a første ledd bokstav b. Etter denne bestemmelsen omfatter retten til erstatning også skader som skyldes «*annen pålagt organisert trening, kurs eller øvelser på operative politioppgaver som omfatter maktbruk eller redningstjeneste.*»

Personkretsen som trener eller deltar på øvelser som innebærer oppgaver som omfattes av bokstav b, vil i all hovedsak være den samme som omfattes av bokstav a, dvs. IP og annet personell som er tildelt, eller skal tildeles, begrenset politimyndighet. Departementet anser det ikke mulig å gi en mer presis beskrivelse i lovutkastet av hva slike «operative politioppgaver» er. Det er heller ikke ønskelig. Metoder, teknikker, verktøy og sikkerhetskrav vil endre seg over tid. Nærmere detaljering må vurderes i samråd med etaten, og ivaretas best gjennom regulering i forskrift, jf. forskriftshjemmelen i utkastet til § 23 a femte ledd.

Lovutkastet stiller som vilkår både at treningen skal være «pålagt», og at den skal være «organisert». Det siste innebærer at egentrening faller utenfor, selv om det som fremholdt av Sør-Øst politidistrikt kan være nødvendig med solid egeninnsats for å bearbeide og finpusse elementene fra den organiserte treningen. Som SPK har påpekt, vil skader oppstått under egentrening reise bevismessige problemer, noe som etter departementets syn veier tungt. Intensjonen med særordningen er å sikre full erstatning for politifolk som skades under trening i regi av arbeidsgiver. Det fremstår derfor også som rimelig at ordningen beholdes skader som skyldes trening i organiserte former, og under ledelse av en instruktør, veileder el.l. Den foreslåtte forskriftshjemmelen vil dekke behovet for mer presise regler om hva som skal regnes som «organisert» trening. Departementet legger til grunn at graden av organisering av treningen vil kunne variere en god del, for eksempel mellom de ulike IP-kategoriene.

Trening som følger av sertifiserings- og vedlikeholdsprogrammet for innsatspersonell vil være å regne som «pålagt» trening. Likeledes operativ trening som kreves for tildeling av begrenset politimyndighet. Departementet er enig med PF i at forståelsen av hva som skal regnes som pålagt trening ikke må være for rigid, og viser til at innholdet eventuelt kan presiseres nærmere i forskrift eller retningslinjer.

Departementet er videre enig med PF og Hovedverneombudet i at også skader som skyldes opptaksprøver til politiets spesialenheter bør

omfattes av forslaget til særordning, jf. utkastet til § 23 a bokstav c. I utgangspunktet omfatter bestemmelsen bare opptaksprøver som gjennomføres av personer som regnes som arbeidstakere i politiet, jf. vilkåret i første ledd første punktum. I forskriftsarbeidet kan det foretas nærmere vurderinger av om det bør gjøres unntak for personer fra f.eks. Forsvaret som skades under opptaksprøver til politiets spesialenheter.

Departementet opprettholder avgrensningen mot belastningslidelser i utkastet til § 23 a andre ledd. Hensikten med lovforslaget er å sette skadelidte i samme situasjon som om skaden ble anerkjent som yrkesskade etter yrkesskadeforsikringsloven, og da omfattes heller ikke belastningslidelser.

3.4 Fremsettelse av krav og utmåling av erstatning

3.4.1 Forslaget i høringsnotatet

Bestemmelsen som ble foreslått i høringsnotatet omfattet etter sin ordlyd bare skader som ikke dekkes etter yrkesskadeforsikringsloven § 11. Den foreslåtte ordningens subsidiære karakter innebærer at det må foretas en vurdering av forholdet til yrkesskadeforsikringsloven i forbindelse med fremsettelse av kravet. Departementet anså det i utgangspunktet naturlig at krav fremsettes til og behandles av Statens pensjonskasse (SPK), som dermed også vil måtte vurdere hvilket regelverk som kommer til anvendelse.

Forslaget til § 23 a andre ledd fastslo at erstatningen skal utmåles etter reglene som gjelder for yrkesskadeforsikring, dvs. etter reglene i yrkesskadeforsikringsloven § 13 og forskrift 21. desember 1990 nr. 1027 om standardisert erstatning etter lov om yrkesskadeforsikring (heretter kalt standardiseringsforskriften).

I tredje ledd ble det foreslått en hjemmel for å fastsette nærmere regler i forskrift om når og hvordan krav skal fremmes. Departementet viste til at det også kan være aktuelt å sette frister for å fremme krav, og å bestemme at skadelidte må ha forsøkt å få tapet dekket etter reglene i folketrygdloven.

3.4.2 Høringsinstansenes syn

Flere høringsinstanser har påpekt behovet for klargjøring av utmålingsregler, klagebehandling og tvisteløsning.

Politiets Fellesforbund (PF) og *Landsorganisasjonen i Norge (LO)* påpeker at formuleringen

«erstatningen skal utmåles som om skaden var en skade etter yrkesskadeforsikringsloven» reiser en del problemstillinger, blant annet om forholdet til bestemmelsen om tilleggserstatning etter standardiseringsforskriften § 1-2, og til Hovedtariffavtalens (HTA) regler om yrkesskadedekning. LO uttaler følgende:

«Etter forskriften om standardisert erstatning § 1-2 utmåles tilleggserstatning når skadetilfellet faller utenfor yrkesskadedekning. Slik lovforslaget er formulert kommer det ikke fram om skadelidte har krav på tilleggserstatningen, men ordlyden i utkastet til politiloven § 23 andre ledd tyder på at tilleggserstatning ikke ytes. I så fall vil dekningen være lavere enn etter yrkesskadeforsikringsloven, hvilket neppe er tilsiktet ut fra motivene. Hvis skaden var yrkesskade etter yrkesskadeforsikringsloven ville skadelidte også ha krav på yrkesskadedekning etter Hovedtariffavtalen (HTA) i tilfellene der dekning etter HTA er høyere enn etter yrkesskadeforsikringsloven. Det er uklart om lovforslaget innebærer at skadelidte tilkommer HTA-dekningen. Foreslått forskriftshjemmel om at skadelidte først må ha forsøkt å få tapet dekket andre steder er heller ikke klar. Formodentlig menes ikke andre steder men på annet hjemmelsgrunnlag, som folketrygdloven og/eller yrkesskadeforsikringsloven. I så fall oppstår spørsmål om hvor langt skadelidte må gå i å søke alternativ dekning; om det er tilstrekkelig med avslag, eller om det må klages, ankes og eventuelt fremmes søksmål for domstolene.»

For å sikre like rettigheter som ved yrkesskade, bør det etter PFs syn presiseres at bestemmelsene i yrkesskadeforsikringsloven § 14 om medvirkning, § 15 om foreldelse og § 18 om forholdet til andre lover kommer til anvendelse. PF viser videre til at tvist om erstatningsoppgjør ved yrkesskade kan bringes inn for Finansklagenemnda, også for krav mot staten som selvassurandør, og ber departementet sikre tilsvarende system for tvisteløsning etter den nye bestemmelsen.

Hovedverneombudet for politi- og lensmannsetaten har også etterlyst regler om frist for å fremme krav og om tvisteløsning ved uenighet om anvendelsen av politiloven ny § 23 a. Det bør i tillegg settes en tidsfrist for når politiloven § 23 a skal tas i bruk, for å sikre erstatning til arbeidstakeren innen rimelig tid. Det er spesielt viktig dersom det legges til grunn at skadelidte først må gjennom tvistebehandling etter folketrygdloven.

Statens pensjonskasse (SPK) er positiv til å administrere den foreslåtte ordningen, og støtter forslaget om at erstatningen skal utmåles etter reglene som gjelder for yrkesskadeforsikringen. I likhet med PF, LO og *Advokatforeningen* gjør også SPK oppmerksom på at det må avklares om HTA-dekningen kommer til anvendelse. Etter Advokatforeningens syn bør forholdet mellom henholdsvis folketrygdloven § 13-3, yrkesskadeforsikringsloven § 11 og ny bestemmelse i politiloven reguleres ved lov.

Personskadeforbundet LTN er bekymret for at lovteksten i praksis vil tolkes dithen at erstatningsutmålingen i saker som faller inn under ny § 23 a i politiloven ikke vil gi dekning av tap knyttet til tjenester og ytelser som er hjemlet i folketrygdloven kapittel 13. I så tilfelle vil heller ikke det overordnede prinsippet om full erstatning være oppfylt.

Høringsuttalelsen fra *Arbeids- og velferdsdirektoratet (NAV)* klargjør bl.a. følgende:

«... Parallelt med Pensjonskassens håndtering av disse sakene vil NAV på vanlig måte fortsette å motta krav om godkjenning av de samme skadetilfellene som yrkesskade etter folketrygdloven § 13-3. Selv om arbeidsulykkebegrepet i folketrygdloven og yrkesskadeforsikringsloven er det samme, kan NAV og pensjonskassen etter dagens ordning komme til forskjellige resultater i spørsmålet om vedkommende har vært utsatt for en arbeidsulykke. Dersom NAV ikke godkjenner yrkesskade, får den aktuelle gruppen fortsatt ikke utvidede rettigheter til stønader (sykepenger, etterlatteytelser mv), beregninger, Helfo-baserte ordninger mv.

I den foreslåtte ordningen er det valgt en løsning som legger opp til at erstatningen utmåles på samme måte som saker etter yrkesskadeforsikringsloven § 13, jf. skaderstatningsloven kapittel 3. For det tilfellet at NAV ikke godkjenner hendelsen som yrkesskade, gis tilleggserstatning etter forskrift om standardisert erstatning etter lov om yrkesskadeforsikring § 1-2, slik at skadelidte så langt det er mulig settes i samme stilling som om slike ytelser hadde vært tilstått.

Det forutsetter at skaden er meldt til NAV, og at NAV har tatt stilling til yrkesskadedekningen. Det kommer frem av forslaget at det kan være aktuelt å bestemme at skadelidte må ha forsøkt å få tapet dekket etter reglene i folketrygdloven. Fristen for å melde skade til NAV er ett år, jf. folketrygdloven § 13-4 fjerde ledd.»

3.4.3 Departementets vurdering

3.4.3.1 Forholdet til folketrygdloven mv.

Høringsinstansenes innspill viser et visst behov for å klargjøre fremgangsmåten for rett til erstatning etter den foreslåtte bestemmelsen.

Departementet bemerker at særordningen for politiansatte er ment å sikre full erstatning for skader som ikke anerkjennes som yrkesskade etter de ordinære reglene i henholdsvis folketrygdloven og yrkesskadeforsikringsloven. Dersom skaden anerkjennes som en yrkesskade etter sistnevnte lov, sikres skadelidte full erstatning. Det er derfor et grunnleggende vilkår for retten til erstatning etter den foreslåtte særordningen at skaden ikke dekkes etter yrkesskadeforsikringsloven, jf. utkastet til § 23 a første ledd. Det er ikke tilsvarende vilkår om at skaden ikke dekkes etter folketrygdloven, fordi disse ytelsene uansett ikke vil gi full erstatning. Ytelsene etter folketrygdloven er innbakt i de standardiserte utmålingsreglene etter yrkesskadeforsikringsloven.

Arbeidstakeren må selv fremsette krav om erstatning etter yrkesskadeforsikringsloven for SPK. Det følger av § 15 at kravet må fremmes innen tre år etter utløpet av det kalenderår da arbeidstakeren fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om det forhold som begrunner kravet. Etter som særordningen i politiloven er subsidær, forutsettes skadelidte på vanlig måte å fremsette krav om dekning etter yrkesskadeforsikringsloven § 11, innen fristen som følger av § 15. Dersom dekning etter yrkesskadeforsikringsloven avslås, legger ordningen opp til at SPK på eget initiativ vurderer retten til erstatning etter politiloven. I praksis vil det derfor ikke være nødvendig å fremme et eget krav som kun gjelder dekning etter særordningen i politiloven. Departementet er imidlertid enig med PF i at det bør fremgå av utkastet til § 23 a at foreldelsesfristen i yrkesskadeforsikringsloven § 15 og medvirkningsansvaret i § 14 gjelder tilsvarende for krav om erstatning etter politiloven. Medvirkningsansvaret innebærer at erstatningen kan settes ned eller falle bort dersom arbeidstakeren forsettlig eller grovt uaktsomt har medvirket til skaden.

PF har foreslått å gjøre også yrkesskadeforsikringsloven § 18 gjeldende for den nye erstatningsordningen i politiloven. Bestemmelsen fastslår at forsikringsavtaleloven gjelder dersom ikke annet er bestemt i eller i medhold av yrkesskadeforsikringsloven eller går fram av sammenhengen. Mange av reglene i forsikringsavtaleloven gjelder imidlertid forholdet mellom forsikrings-selskap og forsikringstaker. Siden forsikringstaker etter yrkesskadeforsikringsloven er arbeids-

giveren som tegner forsikringen, vil ikke disse passe for den nye ordningen, hvor det ikke er noen forsikring i bunn. Regler som angår forholdet mellom forsikringsselskapet og arbeidstaker kan få betydning, men det bør etter departementets syn gjøres en nærmere vurdering av behovet for å henviser til disse. Slike vurderinger vil kunne gjøres i forskriftsarbeidet.

Det to-sporede systemet for yrkesskade-dekning forutsetter at en yrkesskade meldes både til NAV og til SPK. Melding til NAV må fremsettes av arbeidsgiver, og dekning forutsetter at skaden er meldt senest innen ett år etter at arbeidsulykken skjedde, jf. folketrygdloven § 13-4. Meldepikten gjelder også for skader som kan omfattes av den foreslåtte særordningen i politiloven. Departementet kan ikke se at det er behov for særskilte regler om at retten til erstatning etter politiloven § 23 a er betinget av at skaden først søkes dekket etter de alminnelige yrkesskadereglene. Skadelidte har en alminnelig plikt til å uttømme sine muligheter til dekning etter folketrygdloven for å oppnå ytelse etter yrkesskade-forsikringsloven. Dette er et utslag av tapsbegrensningsplikten, og slik vil det også være for retten til erstatning etter politiloven.

NAV og SPK behandler saker om yrkesskade-erstatning uavhengig av hverandre. NAVs vurderinger gir ingen bindinger for SPKs vurderinger i samme sak, og vice versa. Høringsuttalelsen fra NAV illustrerer opplegget med tilleggserstatning etter standardiseringsforskriften § 1-2 dersom skaden ikke godkjennes som yrkesskade etter folketrygdloven, men dekkes etter yrkesskade-forsikringsloven. For skader som omfattes av den foreslåtte særordningen i politiloven vil situasjonen være en annen, fordi disse heller ikke vil være dekket etter yrkesskade-forsikringsloven. Etter departementets syn følger det imidlertid av henvisningen til at erstatningen skal utmåles *som om* skaden var en yrkesskade etter yrkesskade-forsikringsloven at alle reglene i standardiseringsforskriften kommer til anvendelse, også utmålingsprinsippene som følger av regelen om tilleggserstatning i § 1-2. Eventuelle behov for presisering eller avklaring av praktiske problemstillinger forbundet med saksbehandlingen og utmålingen av erstatning kan ivaretas i forskrift, jf. utkastet til forskriftshjemmel i § 23 a femte ledd.

Departementet er enig med høringsinstansene i at skadelidtes rett til dekning etter HTA § 24 må avklares. Spørsmålet vil bli fulgt opp i samråd med Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

3.4.3.2 Klagebehandling og tvisteløsning

Flere høringsinstanser har etterlyst en tvisteløsningsmekanisme for saker etter den foreslåtte bestemmelsen. Spørsmål om klageordning og tvisteløsning ble ikke omtalt i høringsnotatet, og departementet ser behovet for nærmere vurdering av spørsmålet.

Avgjørelser om utbetaling av erstatning etter alminnelige erstatningsregler er ikke enkeltvedtak etter forvaltningsloven § 2 første ledd bokstav b, jf. bokstav a, se Ot.prp. nr. 3 (1976–77) s. 55. Heller ikke avgjørelser om erstatningsutbetalinger etter yrkesskade-forsikringsloven er enkeltvedtak. Det betyr at reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven kapittel IV-VI ikke kommer til anvendelse. Avgjørelser som SPK treffer etter yrkesskade-forsikringsloven kan altså ikke påklages etter reglene i forvaltningsloven. Klager på slike avgjørelser behandles i stedet i samsvar med SPKs egne rutiner for klagebehandling. Dersom SPK opprettholder den opprinnelige avgjørelsen, kan saken klages inn for Finansklagenemnda eller bringes inn for domstolene. Finansklagenemndas avgjørelser er veiledende.

Avgjørelser om utbetaling etter særlige erstatningsordninger vil derimot fort være enkeltvedtak, se NOU 2019: 5 s. 308. Eksempler på dette er pasientskadeerstatning og voldsoffererstatning. Den foreslåtte særordningen i politiloven har visse likhetstrekk med slike ordninger. Dersom forvaltningslovens regler om enkeltvedtak kommer til anvendelse for saker om erstatning etter politiloven, må samme skade behandles i to ulike rettslige spor både i Statens pensjonskasse og i en klageomgang. Etter departementets vurdering vil det være uheldig. Den nye ordningen er ment å ha tett tilknytning til den ordinære behandlingen av samme skade etter yrkesskade-forsikringsloven. Effektivitetshensyn og hensynet til særordningens begrensede omfang tilsier at sakene bør være underlagt samme regler, rutiner og saksbehandling, herunder klagesaksbehandling. De administrative kostnadene ved ordningen må stå i forhold til ordningens antatte omfang.

Finansklagenemnda er et bransjebasert klageorgan som behandler klagesaker mot banker, forsikringsselskap, inkassoselskap og andre finansselskap. SPK har inngått en avtale med Finansklagenemnda om at nemnda behandler klagesakene i yrkesskadesakene i likhet med behandlingen av tilsvarende klager under yrkesskade-forsikringsordninger som forsikringsselskapene forvalter. Departementet legger i samråd med Arbeids- og sosialdepartementet til grunn at en klageordning

for krav etter den utvidede erstatningsordningen i politiloven bør søkes gjennom tilslutning til pensjonskassens avtale med Finansklagenemnda, og ikke gjennom klage til Arbeids- og sosialdepartementet som overordnet organ etter forvaltningsloven. Det foreslås derfor at reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven kapittel IV-VI ikke gjelder for behandlingen av saker etter utkastet til § 23 a.

4 Språklig endring i politiloven

I politiloven brukes begrepet «tilsatte» i alle bestemmelser som omhandler politiets administrasjon og personale, jf. lovens kap. IV, §§ 18 til 21. Denne begrepsbruken samsvarer med terminologien i tjenestemannsloven av 1983.

Den 1. juli 2017 ble tjenestemannsloven opphevet og erstattet av lov 16. juli 2017 nr. 67 om statens ansatte (statsansatteloven). Begrepsbruken i politiloven foreslås derfor oppdatert, slik at «tilsatte», «tilsettes» og «tilsetting» endres til «ansatte», «ansettes» og «ansettelse» i bestemmelsene i politiloven kap. IV. Forslaget innebærer ingen realitetsendringer.

5 Økonomiske og administrative konsekvenser

I høringsnotatet viste departementet til at det i perioden 2010 til 2018 årlig ble meldt inn gjennomsnittlig cirka 470 personskader oppstått i forbindelse med utførelse av arbeid, og som følges opp i HMS-sporet for korrigerende og forebyggende tiltak. Det finnes ingen statistisk informasjon om alvoret i personskadene. Størstedelen av skadene er imidlertid av mindre alvorlig karakter, og de fleste personskadene ender ikke opp som yrkesskade.

POD anslår at et gjennomsnitt på cirka 30 pst. av de meldte personskadene har skjedd under trening. På bakgrunn av opplysninger innhentet fra SPK, har POD beregnet at gjennomsnittlig utbetaling per skade utgjør om lag 230 000 kr. Basert på politiets avvikssystem og rapporten fra den partsammensatte arbeidsgruppen, legger POD og departementet til grunn at det er om lag 14 avslag på yrkesskadeerstatning per år. På bakgrunn av foreliggende tallmateriale, som er noe usikkert, er forslaget beregnet å ville medføre årlige utgifter på om lag 3 mill. kr.

Arbeidsgiver er formelt ikke part i yrkesskadebehandling utover meldingen om yrkesskade.

Ordningen administreres av Statens pensjonskasse. Forslaget antas ikke å medføre at SPK får flere saker til behandling, eller at saksbehandlingen blir mer tidkrevende. Pensjonskassen behandler allerede sakene om yrkesskadedekning for politiansatte, herunder saker som gjelder skader som skyldes pålagt trening. Forskjellen vil i hovedsak bestå i at dersom SPK ikke finner at vilkårene for yrkesskadedekning etter yrkesskadedeforsikringsloven er oppfylt, kan erstatning innvilges etter politiloven § 23 a.

Merutgifter som følge av forslaget skal dekkes innenfor Justis- og beredskapsdepartementets gjeldende budsjettamme.

For politiet kan de foreslåtte endringene få positive effekter som vanskelig kan kvantifiseres. Slike effekter kan være redusert usikkerhet og økt forutsigbarhet for ansatte, redusert behov for ytterlige oppfølging hos ulike aktører i saken, redusert antall klager, samt at det tilrettelegges for realistisk øving som bidrar til bedre håndtering av politioppgaver og samfunnsikkerhet.

6 Merknader til bestemmelsene

Til § 18

Bestemmelsen omhandler politipersonalet. I første ledd er «tilsettes» og «tilsatte» endret til «ansettes» og «ansatte». Disse språklige endringene tilpasser ordlyden i politiloven til terminologien i statsansatteloven, jf. de generelle merknadene i punkt 4.

Til § 19

I bestemmelsens overskrift og tredje og sjette ledd er «tilsetting» endret til «ansettelse», jf. merknadene til § 18.

Til § 20

Bestemmelsen omhandler politimyndighet, legitimasjon og grader. I andre og tredje ledd er «tilsatte» endret til «ansatte», jf. tilsvarende endringer i §§ 18 g 19.

Til § 21

Bestemmelsen omhandler tjenesteområdet for politiets personale, og det er på samme måte som §§ 18 til 20 foretatt en språklig endring i første ledd som erstatter «tilsettes» med «ansettes».

Til ny § 23 a

Etter bestemmelsens *første ledd* kan enhver som gjør arbeid eller utfører verv i politiets tjeneste kreve erstatning av arbeidsgiver for skader som ikke dekkes etter yrkesskadeforsikringsloven § 11, og som skyldes aktiviteter som beskrevet i bokstav a og b. Formålet med bestemmelsen er å sikre skadelidte erstatning for skader som oppstår under pålagt trening, men som ikke anerkjennes som en arbeidsulykke etter yrkesskadeforsikringsloven. Hvis skaden dekkes etter yrkesskadeforsikringsloven, faller den utenfor bestemmelsen. Dette illustrerer ordningens subsidiære karakter.

Formuleringen av personkretsen som omfattes av den utvidede erstatningsordningen tilsvarer definisjonen av begrepet «arbeidstaker» i yrkesskadeforsikringsloven § 2, jf. også de generelle merknadene i punkt 3.3.3.1. Både politistudenter og andre utenfor politiet som gjør tjeneste som markører eller instruktører vil omfattes av ordningen dersom den aktuelle treningen faller innenfor ordlyden i bestemmelsen.

Uttrykket «pålagt» klargjør at bestemmelsen bare omfatter trening og tester som er et krav fra arbeidsgiveren. Slike pålegg kan komme til uttrykk for eksempel gjennom sertifiserings- og vedlikeholdsprogram, eller andre sentralt eller lokalt fastsatte kompetansekrav. Pålegg om trening kan også komme til uttrykk gjennom vilkår for tildeling av begrenset politimyndighet. Departementet viser til forskriftshjemmelen i femte ledd, og til de generelle merknadene i punkt 3.3.3.

Etter *bokstav a* omfattes all trening og testing som inngår i sertifiserings- og vedlikeholdsprogrammene for innsatspersonell, såkalt IP-trening. Det er ikke et vilkår at den som skades tilhører en av de fire kategoriene innsatspersonell, så lenge skaden skyldes trening på elementer som inngår i sertifiserings- og vedlikeholdsprogrammet for slike. Dermed omfattes også skader som pådras av grupper av politiansatte som har behov for trening på elementer av IP-treningen for å ivareta egen og andres sikkerhet, uten å være innsatspersonell som omfattes av sertifiserings- og vedlikeholdsprogram. Dette kan typisk være etterforskere, arrestforvarere, grensekontrollører eller andre sivile funksjoner som er tildelt begrenset politimyndighet.

Bokstav b omfatter skader pådratt under pålagt trening, kurs og øvelse som ikke inngår i det årlige IP-programmet, men likevel må regnes som operativ fordi den omfatter elementer av maktbruk. Det kan for eksempel dreie seg om opplæring og tre-

ning i spesielle metoder eller teknikker for innsatspersonell, slik som kamp uten våpen og bruk av spesielt utstyr. Tilsvarende omfattes skader som skyldes pålagt trening på elementer av rednings-tjeneste som ikke inngår i IP-treningen, men som gir tilsvarende fysiske utfordringer. Bestemmelsen presiserer at også øvelser og kurs omfattes. «Øvelse» er et videre begrep enn «trening», og er typisk scenario- eller situasjonsbasert. En øvelse kan for eksempel bestå av flere ulike treningsmomenter. Øvelser er ikke en del av IP-programmet. Mer utfyllende beskrivelser eller avgrensninger av hva som vil kunne omfattes etter bokstav b kan gis i forskrift, jf. femte ledd.

Skader som inntreffer under oppvarming til den pålagte treningen omfattes ikke. Hvorvidt treningen foregår på eller utenfor politiets egen eiendom er imidlertid uten betydning, så lenge den er et krav fra arbeidsgiver og omfattes av bokstav a eller b. Tilsvarende omfattes også skader som skyldes pålagt operativ trening, kurs eller øvelser i utlandet. Det kan eksempelvis oppstå skader under felles redningsøvelser mellom Norge og andre nordiske land, og under samtrening eller øvelser i henhold til bilaterale avtaler om felles bistand med innsatsstyrker.

Kravet til årsakssammenheng som ligger i «skyldes» skal forstås som en henvisning til alminnelige erstatningsrettslige årsaksregler.

Andre ledd avgrenser særordningen mot lidelser som nevnt i folketrygdloven § 13-3 tredje ledd. Denne bestemmelsen fastslår at belastningslidelser som over tid har utviklet seg i muskel-/skjelett-systemet ikke regnes som yrkesskade. Det samme gjelder lidelser som har utviklet seg som følge av psykiske påkjenninger over tid. Slike belastningslidelser faller under enhver omstendighet utenfor arbeidsulykkebegrepet, og omfattes heller ikke av de ordinære yrkesskadereglene i yrkesskadeforsikringsloven. Andre ledd klargjør at samme avgrensning gjelder for særordningen etter politiloven § 23 a, som ikke er koblet til arbeidsulykkebegrepet.

Tredje ledd første punktum fastslår at erstatningen skal utmåles som om skaden var en yrkesskade etter yrkesskadeforsikringsloven. Det innebærer at utmålingsreglene i yrkesskadeforsikringsloven § 13 og forskrift 21. desember 1990 nr. 1027 om standardisert erstatning etter lov om yrkesskadeforsikring, herunder § 1-2 om tilleggserstatning, kommer til anvendelse.

Tredje ledd andre punktum fastslår at yrkesskadeforsikringsloven § 14 om medvirkning og § 15 om foreldelse gjelder tilsvarende for søknader om erstatning etter politiloven § 23 a. Etter

yrkesskadeforsikringsloven § 14 kan erstatningen settes ned eller falle bort dersom arbeidstakeren forsettlig eller grovt uaktsomt har medvirket til skaden. Dette skal likevel ikke innskrenke etterlattes rett til erstatning. Det følger også av bestemmelsen at skadeserstatningsloven § 5-1 om den skadelidtes medvirkning gjelder tilsvarende så langt den passer. Foreldelsesfristen i § 15 innebærer at krav må fremmes innen tre år for å unngå foreldelse. Fristen begynner å løpe ved utløpet av det kalenderår da arbeidstakeren fikk eller burde skaffet seg nødvendig kunnskap om det forhold som begrunner kravet.

Fjerde ledd fastslår at reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven kapittel IV til VI ikke kommer til anvendelse for behandlingen av krav om erstatning etter § 23 a. Departementet viser til de generelle merknadene i punkt 3.4.3.2.

Med hjemmel i *femte ledd* kan departementet gi nærmere regler i forskrift om retten til erstatning etter bestemmelsen, herunder om vilkårene for erstatning og saksbehandlingsregler. Det kan

blant annet være aktuelt å gi nærmere regler i forskrift om hvem som omfattes av personkretsen i første ledd, jf. de generelle merknadene i punkt 3.3.1. For eksempel slik at personer som ikke regnes som arbeidstakere etter yrkesskadeforsikringsloven § 2 likevel omfattes av politiloven § 23 a. Forskriftshjemmelen vil også dekke avklaringsbehov knyttet til vilkårene i første ledd bokstav a og b, og eventuelle behov for nærmere regler i forskrift om saks- og klagebehandling. Departementet viser til de generelle merknadene i punkt 3.3.3 og 3.4.3.

Justis- og beredskapsdepartementet

t i l r å r :

At Deres Majestet godkjenner og skriver under et framlagt forslag til proposisjon til Stortinget om endringer i politiloven (erstatning for skader som skyldes pålagt trening mv.).

Vi HARALD, Norges Konge,

s t a d f e s t e r :

Stortinget blir bedt om å gjøre vedtak til lov om endringer i politiloven (erstatning for skader som skyldes pålagt trening mv.) i samsvar med et vedlagt forslag.

Forslag

til lov om endringer i politiloven (erstatning for skader som skyldes pålagt trening mv.)

I

I lov 4. august 1995 nr. 53 om politiet gjøres følgende endringer:

§ 18 første ledd skal lyde:

Den som skal *ansettes* i politi- og lensmannsetaten, herunder i Politidirektoratet, må ha plettfri vandel og være skikket for tjeneste i politiet. Til bruk for vandelskontrollen skal søkeren fremlegge uttømmende og utvidet politiattest, jf. politi-registerloven § 41. *Ansatte* med alminnelig politimyndighet må være norske statsborgere.

§ 18 tredje ledd skal lyde:

Departementet fastsetter krav for *ansettelse* i stillinger tillagt alminnelig politimyndighet.

§ 19 paragrafoverskriften skal lyde:

§ 19 *Ansettelse mv.*

§ 19 tredje ledd skal lyde:

Sjefene for politiets særorganer besikkes av Kongen på åremål for inntil 6 år. Etter utlysning kan en *åremålsansettelse* gjentas med ytterligere en periode på 6 år. Sjefen for ØKOKRIM utnevnes likevel som embetsmann.

§ 19 sjette ledd skal lyde:

Departementet kan bestemme at *ansettelse* i andre stillinger i Politidirektoratet skal skje ved besikking og at andre stillinger i Politiets sikkerhetstjeneste skal være åremålsstillinger.

§ 20 andre og tredje ledd skal lyde:

Departementet bestemmer hvilke andre ledere og *ansatte* i Politidirektoratet og sjefer for politiets særorganer som har politimyndighet, og gir bestemmelse om tildeling av politimyndighet til studenter ved Politihøgskolen og personell i politireserven. Det samme gjelder for tildeling av politimyndighet til leder og *ansatte* i spesialenheten for politisaker og påtalemyndigheten.

Politimyndighet kan unntaksvis gis til andre. Politimyndigheten skal i slike tilfeller i alminnelighet være begrenset i tid eller til nærmere bestemte saker eller funksjoner. Departementet gir nærmere bestemmelse om tildeling og anvendelsen av begrenset politimyndighet. Departementet gir også nærmere bestemmelser om adgang for *ansatte* i politiet til å utføre særskilte oppdrag med begrenset politimyndighet.

§ 21 første ledd skal lyde:

Embetsmenn utnevnes og polititjenestemenn *ansettes* i alminnelighet for å gjøre tjeneste i et politidistrikt eller i et av politiets særorganer. De er forpliktet til i det enkelte tilfelle å gjøre tjeneste uten hensyn til distriktsgrenser.

Ny § 23 a skal lyde:

§ 23 a *Erstatning for skader som skyldes pålagt trening*

Den som gjør arbeid eller utfører verv i politiets tjeneste, kan kreve erstatning av arbeidsgiver for skader som ikke dekkes etter yrkesskadeforsikringsloven § 11, og som skyldes

- a. *pålagt organisert trening og testing som inngår i sertifiserings- og vedlikeholdsprogram for innsatspersonell*
- b. *pålagt organisert trening, kursing eller øvelse på operative politioppgaver som omfatter elementer av maktbruk eller redningstjeneste*
- c. *opptaksprøver for innsatspersonell.*

Lidelser som nevnt i folketrygdloven § 13-3 tredje ledd dekkes ikke.

Erstatningen skal utmåles som om skaden var en yrkesskade etter yrkesskadeforsikringsloven. Yrkesskadeforsikringsloven §§ 14 og 15 gjelder tilsvarende.

Reglene om enkeltvedtak i forvaltningsloven kapittel IV, V og VI gjelder ikke for krav som behandles etter denne bestemmelsen.

Departementet kan i forskrift gi nærmere regler om retten til erstatning, herunder om vilkårene for erstatning og saksbehandlingsregler.

II

Loven gjelder fra den tid Kongen bestemmer.

